

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za državno ureditev

Številka: 004-03/13-6 EPA 988-VI
Ljubljana, 18. 3. 2013

Komisija Državnega sveta za državno ureditev je na podlagi 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09 in 101/10) in drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05- UPB1 in 95/09 - odl. US) sprejela naslednje

P o r o č i l o

**k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah
Zakona o volitvah v Državni zbor – druga obravnava (ZVDZ-D)**

Komisija Državnega sveta za državno ureditev je na 7. seji 18. marca 2013 obravnavala Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o volitvah v državni zbor, druga obravnava, ki ga je Državnemu zboru predložila skupina poslank in poslancev s prvopodpisanim Janijem Möderndorferjem.

Komisija **podpira** predlog zakona z upoštevanjem pripomb iz razprave.

Predstavnik predlagatelja Jani Möderndorfer je uvodoma poudaril, da volilni sistem ureja Zakon o volitvah v Državni zbor. Z Ustavnim zakonom o dopolnitvi 80. člena Ustave je bil dodan peti odstavek, ki določa: »Poslanci, razen poslancev narodne skupnosti, se volijo po načelu sorazmernega predstavništva ob štiriodstotnem volilnem pragu za vstop v Državni zbor, pri čemer imajo volivci odločilen vpliv na dodelitev mandatov«. Novela zakona o volitvah v Državni zbor je poleg uskladitve z ustavnim zakonom, odpravila še nekatere druge pomanjkljivosti zakona, ki so oteževale izvedbo volitev in so se nanašale zlasti na delo volilnih organov, problemov v zvezi s financiranjem volitev ter rešitve usmerjene k povečanju participacije žensk.

Cilji predlaganih rešitev so: zagotovitve odločilnega vpliva volivcev na dodelitev mandatov kandidatom na volitvah in uresničitve odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije, po kateri »imajo volivci odločilen vpliv na dodelitev mandatov kandidatom«. Predlagane rešitve uresničujejo odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-7/07 in odpravljajo pravno praznino glede podrobnejših pravil o glasovanju po pošti. Predlog zakona smiselno spreminja in poenostavlja sistema glasovanja na volitvah poslancev narodnih manjšin, omogočanja glasovanja po pošti, predvideva uvedbo

pogojne glasovnice in zagotovitve enakih možnosti moških in žensk in s ciljem odprave nekaterih drugih pomanjkljivosti v praksi. Po novem bo prepovedano fotografiranje, slikovno snemanje na volišču.

Predstavnik predlagatelja je z odgovori na zastavljena vprašanja še dodatno obrazložil predlagane rešitve.

Vlada določene predloge sprememb zakona podpira, vendar iz vidika celotnega predloga meni, da so potrebna še dodatna usklajevanja na strokovni ravni predvsem iz razloga, da ne bi bilo ogroženo uresničevanje temeljnih načel zakona. Vlada RS predlogu zakona nasprotuje.

Komisija poudarja, da je vprašanje volilnega sistema vedno pomembno politično vprašanje. Razprave o volilnem sistemu in prav tako različni pogledi in stališča trajajo vsaj 15 let. V preteklosti sta bila predlagana dva predloga, ki naj bi ustrezneje urejala volitve v Državni zbor. Politične stranke so imele različne poglede na ustreznejše možne rešitve a ni bilo zadostne podpore za sprejem.

Državni svetniki soglašajo, da z novelo Zakona o volitvah v Državni zbor zahteve 80. člena ustave niso bile v celoti uresničene, saj ni povsem uresničil določbe, po kateri »imajo volivci odločilen vpliv na dodelitev mandatov kandidatom. V proporcionalnem sistemu je najpogostejši način uveljavljanja načela personalizacije volitev – uvedba preferenčnega glasu, s katerim lahko volivci odločijo o tem, kateri kandidat z liste kandidatov naj bo izvoljen. Državni svetniki podpirajo predlog, ki omogoča personalizacijo volitev.

Ureditev z volilnimi okraji po kateri se v sedanjem sistemu določi vrstni red dodeljevanja mandatov kandidatom na podlagi zaporedja deležev glasov, ki jih je dobila lista v posameznem volilnem okraju. Takšna ureditev pa personalizacije ne zagotavlja, saj število glasov, ki jih dobi lista kandidatov, ne pomeni, da kandidat, ki nastopa v posameznem volilnem okraju, tudi osebno uživa takšno podporo kot politična stranka, na listi katere kandidira, ampak je njegov izid odvisen pretežno od podpore, ki jo v tem volilnem okraju uživa lista, na kateri kandidira.

Ukinitev volilnih okrajev terja tehten premislek, saj je sedanji sistem poznan in predvidljiv. Po drugi strani dosedanja praksa kaže na določena odstopanja in možne velike razlike glede števila glasov za izvolitev posameznega kandidata saj ima lahko en glas v posameznem (manjšem) okolju trikratno večjo težo kot v drugem, glede na okolje oziroma število volivcev. Razprave o volitvah v Državni zbor vedno zastavljajo vprašanje polarizacije volitev v smeri podeželje, mestna središča z bojznijo po prevladi urbanih okolij. Tudi volilne enote so si med seboj različne. Po drugi strani že sedaj obstajajo problemi regionalne zastopanosti in centralizacije odločanja. Večja je moč odločanja v urbanih središčih. Vse navedeno kaže upoštevati pri predlaganih spremembah.

Državni svetniki opozarjajo, da je določanje kvorumov pretežno politično vprašanje, pri čemer to število ne sme biti previsoko niti prenizko. Državni svetniki soglašajo z mnenjem predlagatelja, da ni utemeljenih razlogov, da bi se odstotek, določen v ZVDZ, razlikoval od standarda najmanj 40% zastopanosti obeh spolov, ki sta ga že

postavila ZLV in Zakon o volitvah poslancev iz Republike Slovenije v Evropski parlament.

Predlog zakona smiselno spreminja in poenostavlja sistema glasovanja na volitvah poslancev narodnih manjšin, po drugi strani pa bi predlagana rešitev (podpis najmanj 2% volilnih upravičencev) pomenila drastičen dvig zahtevanega števila podpisov, ki bi predvsem iz manjših dvojezičnih območij, bistveno otežilo kandidiranje. Zato kaže upoštevati Mnenje Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti, ki predlaga, da se za kandidiranje za poslance narodnih skupnosti, določi podpis najmanj 1% volilnih upravičencev. To bi pomenilo, da bi s podpisi določilo kandidate madžarske narodne skupnosti približno 80 volivcev, kar je še vedno občuten dvig kvoruma glede na sedaj potrebnih 30 podpisov.

Državni svetniki so soglašali s predlagateljem, da predlagane rešitve gredo v pravi smeri, smeri izboljšav. Istočasno pa menijo, da bi kazalo predlagane rešitve še dodatno pretehtati.

Po razpravi je bil sprejet **s k l e p**:

Komisija za državno ureditev predlaga, da Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o volitvah v Državni zbor – druga obravnava (ZVDZ-D) obravnava Državni svet na 5. seji 20. marca 2013.

* * *

Za poročevalca je bil določen predsednik komisije državni svetnik Rajko Fajt.

Predsednik
Rajko Fajt, l.r.